

Ectogenese, een nieuw element in het abortusdebat

VILVOORDE 02/11 - De abortuswet wordt weer op de agenda gezet. Het is niet onmogelijk dat we een nieuwe wending zien ontwikkelen in het decennialange abortusdebat dat in feite nooit gestopt is. Daarom wil ik graag dit bericht onder uw aandacht brengen.

Begin dit jaar, schreven Eric Mathison en Jeremy Davis, twee onderzoekers van de Universiteit van Toronto in het tijdschrift Bioethics dat vrouwen weliswaar het recht hebben op abortus, maar geen recht hebben om een foetus te doden. Ter ondersteuning van hun verbluffende argumentatie en halen ze bio-ethici Peter Singer en Judith Jarvis Thompson aan, twee van de meest uitgesproken aanhangers van abortusrechten.

Hoezo? Ziezo! Theoretici als Singer en Thompson hebben onderscheid gemaakt tussen het recht op een abortus en het recht om een foetus te doden. Omdat abortus met de huidige technologie bijna altijd dodelijk is, wordt abortus geïdentificeerd met moord. Maar theoretisch onderscheiden ze zich van elkaar. Zegt Thompson: "Ik heb betoogd dat als je jezelf van je foetus loskoppelt, en er een wonder gebeurt en hij overleeft, dit geenszins betekent dat je dan het recht hebt om hem de keel dicht te knijpen. Je kunt van de foetus scheiden ook als dit hem zijn leven kost; maar dat geeft je nog geen recht op de garantie dat hij op een of andere manier dood gaat." En Singer schrijft: "Vrijheid om te kiezen wat er met iemands lichaam gebeurt, is één ding; vrijheid om de dood te eisen van een wezen dat in staat is om buiten je lichaam te leven is een ander."

We kunnen dus de vraag stellen hoe we ethisch moeten handelen als een foetus zou kunnen overleven na zijn verwijdering uit de baarmoeder? Mathison en Davis wijzen er in hun artikel op dat dit ooit mogelijk zal worden - misschien wel in de niet al te verre toekomst. De sciencefiction haalt ons in. Wetenschappers werken aan ectogenese, in kunstmatige baarmoeders, waarin een foetus geïncubeerd kan worden. Eén voorbeeld: de incubatie van premature lammeren in kunstmatige drachtzakken zoals in april van dit jaar ontwikkeld aan het Center for Fetal Research in Philadelphia toonde aan dat foetale ontwikkeling ex utero snel mogelijk zal zijn. Remember Dolly!

Als dat bij menselijke embryo's ooit mogelijk wordt, dan kan men zich de vraag stellen of een vrouw in zo'n geval nog het recht heeft om haar foetus te doden? De conclusie van Mathison en Davis is negatief.

Er zijn drie gebruikelijke redenen om tot een tegengestelde conclusie te komen, die zij alle drie weerleggen. Het eerste argument houdt in dat een biologische link de vrouw het recht geeft om het lot van haar foetus te bepalen. De status die we echter aan sperma- en eiceldonors en surrogaatmoeders toekennen, toont aan dat de biologische link niet determinerend is. Ten tweede zou het een schending zijn van de genetische privacy als een kind met genen van zijn moeder zou bestaan zonder haar toestemming. Een kind heeft echter maar de helft van haar genoom. De moeder heeft dus geen 100% zeggenschap. En ten derde, de foetus zou haar eigendom zijn.

Maar om verschillende redenen waar ik hier niet over ga uitweiden, zeggen bijna alle theoretici dat kinderen, zelfs

ongeboren kinderen, geen eigendom van hun ouders zijn. Genetische ouders hebben ook geen recht op de vernietiging van gecryopreserveerde embryo's die worden gebruikt voor in-vitrofertilisatie. Dit laatste argument brengt ons terug naar AF.

Mathison en Davies laten veel vragen onbeantwoord, deels omdat ze weigeren een standpunt in te nemen over de vraag of de foetus een mens is. Een zaak blijft overeind: in het abortusdebat wordt zelden een onderscheid gemaakt tussen het recht van een vrouw om haar baarmoeder te 'ledigen' en haar recht om ervoor te zorgen dat de foetus sterft. Ectogenese zorgt er dus voor dat er nog lang geen einde is gekomen aan het abortusdebat.

Integendeel, de mogelijkheid van ectogenese roept belangrijke en interessante ethische vragen op, zoals deze van de Australische drs. Xavier Symons uit Melbourne: "Zal ectogenese ons in staat stellen pro-choice en pro-life standpunten over abortus met elkaar te verzoenen?" Sommige ethici denken van wel.

In theorie betekent de nieuwe technologie dat we niet langer hoeven te discussiëren over de last die zwangerschap op een moeder legt, omdat ectogenese letterlijk de lichamelijke belasting van het kind wegneemt (althans voor de duur van foetale ontwikkeling). Het verwijderen van een foetus uit de baarmoeder en deze in ectogenese plaatsen is een manier om de rechten van de moeder zowel als de rechten van de foetus te eerbiedigen. Mathison en Davies noemen hun oplossing voor het dilemma van de abortus "ectogenetische abortus".

Maar sommige ethici zijn het daar niet mee eens. In een onlangs gepubliceerd artikel in het tijdschrift Bioethics stelt Joonas Räsänen, van de universiteit van Helsinki, dat zelfs als de foetus uit de moeder is verwijderd, ouders nog steeds recht hebben op genetische privacy en dus eigendomsrechten hebben. Deze rechten geven hen, aldus de Finse op hun beurt een "recht op de dood van de foetus".

Als ectogenese werkelijkheid wordt, zullen sommige vrouwen (en mannen) genetische kinderen krijgen die hun genetisch materiaal zonder hun toestemming bij zich dragen. In dit scenario, wordt hun recht op genetische privacy geschonden, en de enige manier om dit te voorkomen is dat ze een recht op de dood van de foetus hebben...[en stelt Räsänen] er is nog een andere manier om te bevestigen dat de genetische ouders recht hebben op de dood van de foetus: "de genetische ouders zijn altijd eigenaar van de foetus, en zodoende worden hun eigendomsrechten geschonden als de foetus zich ontwikkelt in een kunstmatige baarmoeder zonder hun toestemming."

Waarbij ik me tenslotte de vraag stel: wat als die ecto-kinderen naar analogie met de donorkinderen, op rijpere leeftijd de identiteit van hun genetische ouders gaan opeisen?

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/bioe.12331/full>

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/bioe.12404/abstract>

02/11/2017 Auteur: Marc van Impe Bron: MediQuality
